

“cio ac jure definitâ. Qui igitur apertissi-
 “mis traditionis testimoniis convicti, ne-
 “cessarium fatentur convenire cum Romanæ
 “Sedis seu Ecclesiæ fide, necessarium quo-
 “que fateri debent cum doctrinâ fidei à
 “Romanis Pontificibus propositâ seu defi-
 “nitâ convenire, ac propterea infallibilem
 “agnoscant oportet eam, quam eidem pro-
 “ponunt definiuntque doctrinam fidei, quæ
 “eadem est ac Romanæ Sedis & Ecclesiæ
 “doctrina ac fides, cum qua totam Eccle-
 “siam convenire necesse est. Siquis adver-
 “sarium in hoc adhuc repugnet, quo-
 “modo cum concessis principiis concordet
 “non video, ”

CAPUT IV.

*De nexu inter Ecclesiam, & civile
imperium.*

§. I.

Generalis notio hujus objecti.

Cuilibet à præventionis ac partialitatis stu-
 dio immuni manifestè adparet ex iis omni-
 bus, quæ hucusque pro sanctâ Dei Ecclesiâ
 retulimus, argumentis atque momentis, quòd
 Ecclesia (aliter ac passim sentiunt Protestan-
 tes) sit status inæqualis, status sacer à po-
 litico

litico omnino distinctus, denique status *divino* speciarim *jure* institutus, ita, ut sacrae hujus Reipublicae Regimen atque Gubernatio per veram jurisdictionem spirituales & ecclesiasticam ab ipso Christo Domino concedita fuerit Petro, ac reliquis Apostolis, & horum sub debitâ mensurâ ac subordinatione Hierarchicâ successoribus.

Illud sacrae Potestatis depositum Rectoribus Ecclesiae *jure divino* traditum nec immutare ipsi, minus in manus alienas transferre possunt; quin eo ipso fixos à Christo limites infringant & excedant. Habet Ecclesia jura sua spiritualia, habet & civile Imperium jura sua politica; quin tamen pars una in jura partis alterius involare audeat. Deo, quae sunt Dei, Caesari, quae sunt Caesaris, ex ipsâ Christi sententiâ tribuenda sunt. — Utramque porro Potestatem, si debitè exerceatur, miro modo conciliari, & cum summâ utilitate reciproca vigere in societate humana, nemo rerum expertus, animique candorem suis in praecordiis fovens inficias ire potest. — Quodsi privati quidam hincinde irreperant abusus, animo recolendum est illud vulgatum: *Tollatur abusus, & maneat usus.* — Itaque Rectores Ecclesiae quâ tales non nisi in causas ecclesiasticas, & imperantes civiles in causas politicas Potestatem respective suam exercere valent.

De scriptoribus illis, qui adfentationibus commoti, uni aut alteri parti Potestatem adjudicarunt incompetentem, *Cl. Zallinger L. V. J. E. P. Cap. VI. §. CCCLXIV.* sequentia dicit: “ Siqui olim Doctores ultra
 “ justos limites amplificasse sacram Ecclesiae
 “ Potestatem censendi sunt; potiore certè
 “ jure adfirmabimus, hodiernos scriptores
 “ non paucos in eadem Potestate seu arctan-
 “ dâ, seu atterendâ ita versari, ut nihil
 “ prope, nisi *inane Potestatis simulacrum* Ec-
 “ clesiae relinquunt: vim omnem ac faculta-
 “ tem eâ utendi in manus Principum poli-
 “ tiorum transferant. Nec verò, cùm Ca-
 “ tholicos se non pauci profiteantur ex il-
 “ lorum numero, apertè sacrilegi sunt; sed
 “ vias obliquas & anfractus irruendi in sanc-
 “ tuarium, nempe obrentus nexusque con-
 “ fingunt tot ac tantos, ut nesciam, quæ
 “ causa sacra ac spiritualis, quodve negotium
 “ ecclesiasticum excogitari possit, in quo
 “ non totum pene à politicâ Potestate pen-
 “ dere debeat, quidquid ab ecclesiasticâ de-
 “ cernendum & conficiendum erat „.

Et §. subsequente addit sequentia: “ Ec-
 “ clesiae Potestatem esse supremam in suo
 “ genere, atque à politicâ Potestate inde-
 “ pendentem verbis non negant, qui catho-
 “ lico nomine censeri volunt, neque jama
 “ *Puffendorfianum spectrum* de repugnantia sta-
 “ tûs in statu producent, ab ipsis Protestan-
 “ tibus nunc quidem explosum. Nihilomi-

“ nus illud perpetuò ingerunt tanquam cer-
“ tissimum juris ecclesiastici principium: *Ec-*
“ *clesia in statu est*, (civili) *non é contrario sta-*
“ *tus in Ecclesia*. Sed animadverte: Non vi-
“ deo, quomodo id dictum conciliari queat
“ cum obviis ideis *de toto & parte, de priori*
“ *ac posteriori*. Ecclesia una est & catholica,
“ multoque latius diffunditur, ac quivis ci-
“ vilis status: igitur status, nempe id, quod
“ minus est, nec nisi pars Ecclesiæ univer-
“ salis, in Ecclesia est, non contra. Dein
“ Ecclesia supra fundamentum Apostolorum
“ & Prophetarum ædificata, omnem civilem
“ statum, qui nunc quidem est, antiquitate
“ superat; unde status in Ecclesiâ condi de-
“ buerunt, non Ecclesia in statu. Sanè Prin-
“ ceps, qui hunc civilem statum repræsen-
“ tat, per Baptismum Ecclesiam ingreditur,
“ non Ecclesia Principem „

Et paulò post, interjectâ nimirum atque
explanatâ hypothesi, subnectit: “Nihil ergo
“ ex ancipiti hac, seu potius falsâ senten-
“ tiâ: *Ecclesia est in statu*, legitime concludi
“ potest contra jura Potestatis sacræ, nisi
“ cum Protestantibus *systema territoriale* con-
“ cludere quis velit, illudque efficere, quod
“ ipsis nunc Lutheranis displicet: *Cujus est*
“ *Regio, illius est Religio* „

§. II.

Specialior memorati nexûs discussio.

Statûs civilis notionem, originem, auctores, potestatem & finem in jure naturæ publico diffusè satis & clarè exposuimus. Similiter ex jure ecclesiastico publico hucusque explanato ad sufficientiam summamque perspicuitatem innotescit, quis Statûs ecclesiastici sit auctor, quæ statûs hujus natura, qualis in eo jurisdictio vigeat, quosque respiciat fines. Quæ quidem singula si ultro citroque considerentur ac comparentur inter sese, quemlibet oppidò convincunt, quòd lata sit distinctio inter statum *civilem*, & *ecclesiasticum*; quòdque hac inadventâ diversitate statûs, nihilominus optimè cohæreant inter se, hominesque tum ecclesiasticis, tum civilibus legibus deditos ad æternam ac temporalem felicitatem perducant.

Ad fines istos consequendos singularis potestas cum mediis propriis & adcommo-
datis tributa est Ecclesiæ Præsulibus ac Rectoribus; specialis itidem & distincta unâ cum mediis adpertinentibus concessa est Reipublicæ politicæ imperantibus ac moderatoribus: ita quidem, ut Respublica tam sacra, quàm civilis inter præfixos limites consistere debeat: cui quidem obligationi si pars utraque satisfaciatur integrè & ex officio, concordia & pax inter Ecclesiam & Imperium

florescit, fovetur ac consolidatur, publica ac mutua tranquillitas conservatur, populorum salus paratur, ac justitia & pax se se mutuo exosculantur tum pro Ecclesiae, tum pro Imperii consolatione, & bono maximo: dum é contra ex infaustâ collisione mala subsequuntur non satis deploranda, totique societari humanæ exitialia. Religionis & Ecclesiae leges civile imperium minimè labe factant; quin potius idipsum erigant atque corroborent: & leges civiles rectè institutæ sunt Ecclesiae suffulcimenta. Priores à solâ Potestate sacrâ dimanare possunt; posteriores verò é jurisdictione civili descendunt. Igitur potestas legislativa *sacra* neutiquam Imperantibus politicis, sed solis Ecclesiae Præsulibus competere potest ex ipsâ juris divini constitutione, veluti in decursu uberius explanabitur, simul atque ex perpetuâ & non interpolatâ Ecclesiae praxi.

Quocirca *Cl. Bertrandus Erdt in sua Dissertatione de Ecclesia Christi regnante §. XI. n. 4.* ita disserit: “ Post ascensum Christi sacrum
“ Ecclesiae Imperium actu exercuerunt Apo-
“ stoli, exercuerunt quoque post decessum
“ Apostolorum horum Successores S.S. Pon-
“ tifices, & Episcopi. Et quidem utrique
“ semper independenter à Principibus poli-
“ tics; imò his contradicentibus, prohiben-
“ tibus, atrocissima tormenta mortemque
“ minantibus ac inferentibus, prout actus
“ Apostolorum, horum epistolæ canonicæ,
M 2 “ atque

" atque historia ecclesiastica abunde testan-
 " tur. Nempe per tria prima sæcula Eccle-
 " siæ plurima non localia solum, sed natio-
 " nalia quoque Concilia, in causâ Paschatis,
 " Baptismi Hæreticorum, Montani &c. coe-
 " gere Præsules, non Principes: Dispensa-
 " tiones homicidis, & moechis concessere
 " Pontifices, non Reges: excommunicati
 " sunt Hæretici à Præsulibus, non à Prin-
 " cipibus: electi sunt, aut depositi Episcopi
 " cum *Paulo Samosateno* & aliis à Pontifici-
 " bus, non ab Imperantibus politicis: pau-
 " cis: totum Regimen externum Ecclesiæ
 " erat penes Pontifices, & Episcopos, non
 " Reges. Sed neque postquam Ecclesiæ chri-
 " stianæ nomen dederunt Christianique legem
 " amplexi sunt Principes, pristinum jus
 " Episcopis abrogatum est; posteriores quip-
 " pe sub *Constantino magno* successerunt æquè,
 " ac eorum antecessores invicem, atque jura
 " Apostolorum sacra dirigebant eâ dignitate
 " & potestate, quæ à Christo, & Apostolis
 " in ipsos propagata erat „

§. III.

*Eadem causa ulterioribus constabatur
 argumentis.*

Constat ex anterioribus in decursu operis
 in medium adlatis momentis, fide divinâ cer-
 tum esse, quòd una, sancta, catholica, &
 aposto-

apostolica existat Ecclesia, in qua viget Hierarchya divinitus instituta, infallibilitas decernendi, ac potestas regendi. Pariter exactis hucusque productis atque protractis elucescit, quinam illi sint, quibus praeemorata sacra potestas à Christo tributa sit atque commissa; nimirum, non Reges, non Principes, non Magistratus; sed Apostoli, & horum legitimi Successores ii sunt, quibus regendi, solvendi ligandique in causis spiritualibus potestatem ille dedit, cujus arbitrio rectissimaque voluntate Ecclesia instituta, ejusdemque Pastores ac ministri deputati fuerunt.

Quare Cl. *Autor Antifebronii vindicati Part. I. Diss. II. Cap. I. sub finem n. X.* inquit: "An ergo credibile sit, Christum Ecclesiae suae tam malè consuluisse, ut cum uno illam spiritu agi voluerit, eam tamen laicae potestatis, à qua tanta tamque periculosa morum dissimilitudo metuenda erat, arbitrio commiserit? Quanquam non his opus est argumentis, cum *Paulus* quid hac in re sentiendum sit, palam fecerit. *Deus*, inquit ille I. Cor. XII. 28. in Ecclesia sua posuit primum Apostolos, deinde Prophetas, tum Pastores, & Doctores. Ubi Reges? Ii tamen nominandi erant, ac primo quidem loco, nisi *Paulus*, cui Christi mens perspecta erat, omnem eis in Ecclesia potestatem adimere voluisset. Inviecto hoc argumento utuntur *Bellarminus*, *Schwarzius*,

„ ac *Podiensis Antistes*. Præiverat autem illis
 „ *S. Joannes Damascenus*, cujus hæc sunt
 „ verba de *Mag. Orat. II. Penes Imperatores*
 „ potestas non est, ut Ecclesiis leges sanciant.
 „ Attende, quid dicat *Apostolus*: Quosdam qui-
 „ dem posuit *Deus in Ecclesia*, primum Apo-
 „ stolos, secundo *Prophetas*, tertio *Pastores* &
 „ *Doctores ad perfectionem Ecclesiæ*: non adjecit
 „ *Imperatores*. Verbum locuti non sunt vobis
 „ *Reges*, sed *Apostoli* & *Prophetae*, *Pastoresque*
 „ & *Doctores*. . . *Tibi parebimus, o Imperator!*
 „ in iis, quæ ad hujus sæculi negotia pertinent. . .
 „ Verum ad res Ecclesiæ statuendas *Pastores* ha-
 „ bemus, qui nobis verbum loquuntur, atque
 „ ecclesiastica statuta tradiderunt „.

Audiamus etiam hoc loco illustriora va-
 riorum Patrum in rem hanc effata ac testi-
 monia. Sic magnus ille *Osus Cordubensis*
Episcopus Constantium filium *Constantini* ab
Arianis seductum, & eorum persuasione ne-
 gottiis ecclesiasticis se immiscentem graviter
 monet his egregiis verbis: „ Ne te misceas
 „ rebus ecclesiasticis, nec nobis *Episcopis*,
 „ *Imperator!* in hoc genere rerum eccle-
 „ siasticarum præcipe, sed ea potius à nobis
 „ discere. Tibi *Deus imperium* tradidit, no-
 „ bis ecclesiastica concredidit. Ac quemad-
 „ modum, qui tibi imperium surripit, *Deo*
 „ ordinanti repugnat; ita metue, ne, si ad
 „ te ecclesiastica pertrahas, magni criminis
 „ reus fias. Reddite, scriptum est, quæ sunt
 „ *Cæsaris, Cæsari*, & quæ sunt *Dei, Deo*.
 „ Ne-

“Neque nobis igitur terræ mandare licet,
“neque tu adolendi habes potestatem.”

Apud S. Athan. in Epist. ad Solitar.

S. Hilarius Lib. I. ad eundem Constantium porro ita loquitur: “Provideat & de-

“cernat Clementia tua, ut omnes ubique

“judices, quibus provinciarum administra-

“tiones concredite sunt, ad quos sola cura

“& sollicitudo publicorum negotiorum per-

“tinere debet, à religiosa se observantiâ

“abstineant; neque posthac præsumant at-

“que usurpent, ut putent, se causas cog-

“noscere clericorum.”

S. Athanasius in Epist. ad solitarios de eodem Constantio inter alia sic loquitur: “Qua-

“re dum simulat ecclesiasticum se curare

“Canonem, omnia contra Canonem agere

“molitus est. . . Quis Canon præcipit, ut é-

“Palatio Episcopus mittatur? quis tradidit

“Comites. . . Ecclesiasticis præesse rebus? . . .

“Quandonam Ecclesiæ decretum ab Impe-

“ratore accepit auctoritatem?,”

Insuper S. Felix II. in Epistola ad Zenonem Augustum ita differit: “Puto, quòd vo-

“bis sine ullâ dubitatione sit utile, si Eccle-

“siam catholicam vestri tempore Principa-

“rûs sinatis uti legibus suis, nec libertati

“ejus quemquam perinittatis obsistere, qua

“Regni vobis restituit potestatem. Cerrum

“est enim hoc rebus vestris esse salutare,”

“ ut

“ ut eum de causis Dei agitur, juxta ipsius
 “ constitutum Regiam voluntatem Sacerdo-
 “ ribus Christi studeatis subdere, non præ-
 “ ferre, & sacrosancta per eorum Præfules
 “ discere potius, quàm docere; Ecclesiæ
 “ formam sequi, non huic humanitus se-
 “ quenda jura præfigere, neque ejus sanctio-
 “ nibus velle dominari, cui Deus voluit Cle-
 “ mentiam tuam piæ devotionis colla sub-
 “ mittere, ne, dum mensura cœlestis dispo-
 “ sitionis exceditur, eatur in Contumeliam
 “ disponentis,

Denique S. *Gelasius I. in Literis ad Au-
 stasium Imperatorem* ita loquitur: “ Duo sunt,
 “ Imperator auguste! quibus principaliter
 “ mundus hic regitur: *Auctoritas sacra Pon-*
 “ *tificum, & Regalis potestas.* In quibus tanto
 “ gravius est pondus Sacerdotum, quanto ma-
 “ jorem etiam pro ipsis Regibus in divino red-
 “ turi sunt examine rationem. Nosti enim,
 “ Fili clementissime! quod licet præsideas
 “ humano generi dignitate, rerum tamen
 “ Præfulibus divinarum devotus colla sub-
 “ mittis, atque ab eis causas tuæ salutis ex-
 “ petis, inque sumendis cœlestibus Sacra-
 “ mentis, eisque, ut competit disponendis,
 “ subdi debere te cognoscis Religionis or-
 “ dine potius quàm præesse. Nosti itaque
 “ inter hæc ex illorum te pendere judicio,
 “ non illos velle ad tuam redigi volunta-
 “ tem. Si enim quantum ad ordinem per-
 “ tinet publicæ disciplinæ cognoscences im-
 “ perium

perium tibi supernâ dispositione collatum,
legibus tuis ipsi parent Religionis Antisti-
tes. . . . quo, rogo, te decet adfectu eis
obedire, qui pro erogandis venerabilibus
sunt adtributi mysteriis „

Itaque imperantibus in *Sacra* jus nullum
est: quid ipsis, quâ *Advocatis* Ecclesiæ *CIRCA*
Sacra competat, infra succinctius edicemus.

Prætensa quæ in contrarium adduci
facta solent, nil omnino juris evincunt; ve-
luti ex recensione præcipuorum, ad quæ
adversarii provocant, clarè patebit. Sic in-
quiunt primo: *Constantinus* in causâ *Dona-*
tistarum iudices dedit; ergo exercuit jus in
sacra. — Verùm facilis & prompta est respon-
sio aliorum passim, & in specie *Cl. Erdt*,
§. XI n. 6. nempe: *Constantinus* in causâ
Donatistarum *Cæciliano* Episcopo *Carthagi-*
nensi gravissima crimina imponentium judi-
ces dedit, iisque dum causâ cecidissent in
primâ instantiâ, alterum delegatum iudicium
Episcoporum *Arelate* concessit; ut refert
S. Augustinus Epist. 162. *Non quia jam necesse*
erat, sed eorum perversitatibus cedens, ac omni
modo cupiens tantam impudentiam cobiberi &c.
Neutiquam igitur iudices dedit *Constanti-*
nus, ut in Episcopos jurisdictionem exer-
ceret; sed ut suâ assistentiâ & protectione
turbas in utroque statu exortas, quibus se-
dandis impares erant Pontifex, & Episco-
pi, compesceret, ac *Donatistarum* impuden-
tiam

riam efficaciter refranaret. — Citatus author
 quoad aliud quoddam Constantini factum
 breviter ita respondet: “Porro *A* iudicium,
 “quod Constantinus Mediolani instituit, *non*
 “*jure*, sed *facto* institutum est: ideo postea,
 “teste *S. Augustino Epist. cit* veniam prop-
 “terea petit ab Ecclesiæ Præsulibus.”

A Ajunt *secundo*: Varia Concilia generalia
 ab Imperatoribus convocata fuerunt; ergo
 & — sed plana iterum est responsio, eos
 convocasse antiquis temporibus Orientalia
 Concilia non authoritativè & ex officio, id
 enim est intimum Primatui Summis Ponti-
 ficibus divinitus concesso; sed duntaxat sub
 ratione majoris protectionis ac suffulcimenti:
 unde etiam constat, quod tales convocatio-
 nes consensus Pontificius aut antecesserit,
 aut concomitatus, aut subsequutus fuerit. Ad-
 dit citatus Erdt præclare sequentia: “Porro
 “cur olim tantæ fuerint partes Imperato-
 “rum in convocandis Conciliis œcumenicis,
 “ratio est: quia illis temporibus per con-
 “tinua schismata, invalescentes Hæreses,
 “aut alias oppressiones, Ecclesia quasi con-
 “quassabatur; & Pontifices, ut vellet,
 “tali malo averuncando minimè sufficiebant.
 “In hisce ergo malis suppressendis pien-
 “tissimi Principes potestatem indicandi Con-
 “cilia sibi vindicarunt *non ex proprio Regi-*
 “*minis jure*, sed *jure Protectionis*: ut ordo
 “debitus servaretur, tumultus & tumultates
 “compescerentur, omnia tranquillè pera-
 “gerentur,”

gerentur, Patrumque Canones & Decreta
 illorum Potentiâ & Authoritate sustentan-
 rentur, Ad Conciliorum nempe convocand
 tionem utraque potestas, ecclesiastica, &
 civilis, concurrere potest: illa, ut per ca-
 nones damnentur Hæreses, extinguantur
 schismata, sacra decreta ad disciplinam
 ecclesiasticam restituendam condantur: Hæc
 verò, ut canones & decreta in forensi ju-
 dicio vim legis, & effectum obtineant,
 atque per Imperii Provincias executioni
 tradantur, Hæreticorum contumacia fran-
 gatur &c. ».

§. IV.

De protectione & advocatia.

Constabilitâ nunc & evictâ causâ, quod
 Imperantibus civilibus defectu sacrae juris-
 dictionis spiritualis jus nullum in Sacra com-
 petat; discutiendum pro fine restat, an, &
 quali jure gaudeant *circa Sacra*; id est, quid
 ipsis ex munere advocati Ecclesiae incumbat.
 Securiorem in hac parte viam inire haud
 poterimus, ac si ea, quæ *magnum & acume-
 nicum Concilium generale Tridentinum* in hac
 causâ proponit, pro regulâ spectemus &
 normâ.

Quamobrem ipsa sanctissimi Concilii
 verba in extenso referre juvat; sunt autem
 sequentia: "Cupiens sancta Synodus eccle-
 "stasticam

«*clasticam disciplinam in Christiano populo*
 «*non solum restitui, sed etiam perpetuò*
 «*sarram rectam à quibuscunque impedi-*
 «*mentis conservari, præter ea, quæ ab ec-*
 «*clesiasticis personis constituit. Seculares*
 «*quoque Principes officii sui admonendos esse*
 «*censuit, confidens eos, ut Catholicos, quos*
 «*DEUS sanctæ fidei Ecclesiæque Protectores esse*
 «*voluit, jus suum Ecclesiæ restitui non tan-*
 «*tum esse concessuros; sed etiam subditos*
 «*suos omnes ad debitam erga Clerum, Pa-*
 «*rochos & superiores Ordines reverentiam*
 «*revocatos; nec permissuros, ut officia-*
 «*les, aut minores Magistratus, Ecclesiæ, &*
 «*personarum ecclesiasticarum immunitatem, Dei*
 «*ordinatione, & canonicis sanctionibus consti-*
 «*tutam, aliquo cupiditatis studio, vel in-*
 «*consideratione aliquâ violent; sed unâ cum*
 «*ipsis Principibus debitam sacris Summorum*
 «*Pontificum, & Conciliorum constitutionibus*
 «*observantiam præstent. Decernit itaque &*
 «*præcipit, sacros canones, & Concilia ge-*
 «*neralia omnia, nec non alias Apostolicas*
 «*sanctiones in favorem ecclesiasticarum per-*
 «*sonarum, libertatis ecclesiasticæ, & contra*
 «*ejus violatores editas, quæ omnia præ-*
 «*serti etiam Decreto innovat, exactè ab*
 «*omnibus observari debere &c.». Ss. 25.*
Cap. XX. de Reformatione.

Quid his superaddendum? illud præpri-
 mis forsitan, quod in fine jam citati capituli
 ad pietissimos Principes adnectitur gravis-
 simum

finum his conceptum verbis monitum:
“ Adeoque eâ in re quisque officium suum,
“ sedulò præstet: quo cultus divinus devotè
“ exerceri, & Prælati cæterique clerici in
“ residentiis & officiis suis quieti, & sine im-
“ pedimentis, cum fructu & ædificatione po-
“ puli permanere valeant.”

Edocemur itaque & intelligimus, quòd
ipse Deus Principes voluerit esse *Protectores*
Fidei & Ecclesiæ; *Protectores*, inquam, non
Judices. — Sanctum istud *Protectoris* officium
pientissimi Principes eò lubentius & effica-
cius exercere consueverunt, atque etiamnum
exercent, quò magis intelligunt & expe-
riuntur, civilis Republicæ fundamenta lon-
go tempore inconcussa manere haud posse,
si Religionis & Ecclesiæ destruatür ædificium;
vulnera enim Religionis vulnera quoque in
imperium esse civile, nemo non intelligit.
Curandum igitur omnimodè, ut sublatis è
medio quibusque incommodis atque impe-
dimentis, Ecclesia & Imperium arctissimis
copulentur nexibus, sicque mutuâ cohæsi-
onem, & mutuâ populorum salus, ac publica tran-
quillitas enascatur ac conservetur. Ecclesiæ
Dogmata, & Canones Principum Protectio-
ne suffulti præstitutum efficacius faciliusque
fortiuntur effectum, & à moribus præser-
vantur hostilibus; & leges imperii spiritu,
viribusque Religionis roboratæ mirificam
nanciscuntur efficaciam: adeoque nil pul-
chrius, nil salubre magis, quàm si Ecclesia
im-

imperio, & si Imperium Ecclesiae dextram porrigat, & manu forti in manum fortem positam populorum salus tam aeterna, quam temporalis promoveatur ac consolidetur.

Intelligimus insuper ex allegatis sancti Concilii verbis, quod christianis Principibus incumbat cura, ne Ecclesiae, & personarum ecclesiasticarum immunitas, Dei ordinatione, & canonicis functionibus constituta violetur. — Sanè, sicut imperii jura, venerandaeque constitutiones immunes esse debent, inviolataeque relinqui ex parte Ecclesiae; sic pariter ex parte Imperii jura Ecclesiae cum suis adjunctis intacta manere debent & inconcussa, imò conveniente Protectione suffulciri; ita nimirum, uti loquitur sancta Synodus, ut *debita sacris Summorum Pontificum, & Conciliorum constitutionibus observantia praestetur: ex hac quippe neglecta observantia chaos magnum in utroque statu exurgeret.*

Intelligimus denique, ex mente sancti hujus Concilii pientissimorum Principum operam in id quoque sedulo collocandam esse, ut *divinus cultus devotè exerceri, & Praelati caeterique Clerici in residentiis & officiis suis quieti, & sine impedimentis, cum fructu & edificatione populi permanere valeant.*

Devotum debitumque cultus divini exercitium non solum procurat animarum salutem, majoremque Dei exaltat gloriam; ve-

rùm

rùm etiam Ecclesiæ, ipsique Republicæ singularissimum splendorem & decorem affundit. Curandum est itaque sedulo, ut singula, quæ ad insignis hujus cultûs splendorem & exaltationem sive quoad personas, sive quoad res ipsas necessaria sunt & utilia, studiosè conserventur & amplificentur. Atque hoc æquè ac quodcunque aliud Protectionis & Advocatiæ rectè ordinatæ studium Principes pietissimi pro ratione muneris sui sanctæ Dei Ecclesiæ impendere consueverunt.

Hæc ad majorem Dei gloriam,

Sub patrocinio B. V. Mariæ, S. P. Francisci,
& S. Antonii Paduani optimo animo scripta,
Subjecta aunitus sint

Censuræ sanctæ Matris Ecclesiæ.

Devotum debitumque cultus divini exercitium non solum procurari animarum salutem, majoremque Dei exaltationem; verum